

ANTANAS DAMBRAUSKAS (1911 – 1995)

Gimė Norkūnuose, Rokiškio rajone. Buvo įstojęs į Kauno kunigų seminariją, tačiau, suabejojęs savo pašaukimu, tęsė studijas Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakultete (1932 – 1936), vėliau mokytojavo Kaune (1937 – 1945). Buvo vienas iš tų „neklusniųjų“ mokytojų, kurie 1940 – 1941 metais nepasidavė pigiai sovietinei propagandai ir „naujam“ literatūros dėstymo reikalavimui. Už tai 1945 metais sovietinio saugumo suimtas, nuteistas ir 10 metų kalintas Čeliabinsko, Kemeravo, Omsko lageriuose. 1956 metais grįžo į Lietuvą, po metų apsigyveno Druskininkuose. 1957-1976 m. dirbo mokytoju Vaikų sanatorijoje „Saulutė“, laisvalaikiu vertė. Sudėtingas ir skaudžias savo gyvenimo peripetijas Antanas Dambrauskas aprašė autobiografinėje knygoje „Viskas praeina“ („Vaga“, 1991). Vertėjo atminimas įamžintas Druskininkų tremties ir rezistencijos muziejuje įrengtame A.Dambrausko kambarėlyje.

Vienas žymiausių Lietuvos klasikinės literatūros vertėjų Antanas Dambrauskas pasižymėjo tvirta krikščioniška morale, ištikimybe pasirinktai profesijai, puikiu klasikinių kalbų (lotynų ir graikų) mokėjimu, kruopščiu ir sąžiningu vertėjo darbu. Buvo, regis, vienintelis pokarinėje Lietuvoje profesionalus vertėjas, pasišventęs lotynų ir graikų autorių vertimams. Antano Dambrausko versti kūriniai: Aristofano komedijos „Varlės“ (1963, 1989) ir „Plutas“ (1965, 1989), Vergilijaus „Eneida“ (1967, 1989), „Bukolikos“ ir „Georgikos“ (1971), Plauto komedijos „Vergas apgavikas“ ir „Karys pagyrūnas“ (1970, 1989), visos išlikusios Sofoklio tragedijos – „Edipas karalius“, „Edipas Kolone“, „Antigonė“ (1974), „Elektra“, „Ajantas“, „Filoktetas“, „Trachinietės“ (1984), Homero „Odiseja“ (1979), „Iliada“ (1981), Ovidijaus „Metamorfozės“ (1979, 1990), Terencijaus komedija „Broliai“ (1981, 1989), Šventojo rašto (Senjojo testamento) vertimas. Antanas Dambrauskas taip pat taisė kitų padarytus darbus, ieškodamas tikslesnių, modernesnių raiškos formų. Taip atsirado pataisyta Jeronimo Ralio versta Homero „Odiseja“ (1921, 1964) ir „Iliada“ (1930: vertimą baigė Sofija Čiurlionienė-Kymantaitė, Pranciškus Žadeikis, Jurgis Talmantas), Antano Ruškos ir Antano Venclovos verstų Sofoklio tragedijų (1939) naujas variantas (1974), Algimanto Skoro versta Vergilijaus „Eneida“ (mašinosraštis VUB RS) pakeitęs savarankiškas Antano Dambrausko vertimas, Benedikto Kazlausko, Leono Valkūno, Jono Adomaičio verstų Jano Amoso Komenskio „Raštų“ nauja redakcija (1975). Antanas Dambrauskas ne kartą yra pabrėžęs: reikia ne žodžius išversti, o perduoti kūrinio idėją, mintį, grožį. Lyginant jo įvairių metų vertimus, galima pastebėti kaip intensyviai jis ieškojo to vienintelio tikro žodžio, frazės, minties. Savo vertimais įtvirtino lietuvišką antikinės literatūros stilistikos modelį, išsaugodamas liaudies kalba grindžiamą sodrų vaizdingumą, sklandžią išsišakojusių periodų tėkmę, retorinį sudurtinių epitetų puošnumą, sakralinio iškilmingumo tonacijas ir hegzometro dinamiškumą, kaitaliojant triskiemenes ir dviskiemenes pėdas, kaip ir K.Donelaičio „Metuose“.

Už antikinės kalbos, lietuvių kultūros ir literatūros puoselėjimą, dalyvavimą pedagoginiame darbe bei nuopelnus Lietuvos Respublikos ir Druskininkų kultūriniam gyvenimui A.Dambrauskui Druskininkų savivaldybės taryba 1994-09-10 sprendimu Nr.222 suteikė Druskininkų Garbės piliečio vardą.